

DOI: <https://doi.org/10.31318/978-966-7357-70-2-126>

Костянтин Покотило

*кандидат філософських наук, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури
(Київ, Україна)*

Kostiantyn Pokotylo

*Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Kyiv National University of Construction and Architecture.
(Kyiv, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7428-5411>

© Покотило К., 2025.

ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ РОДЖЕРА СКРУТОНА:

ЕТИЧНИЙ ТА ЕСТЕТИЧНИЙ ВИМІРИ

***Анотація.** Досліджено практичну філософію Роджера Скрутона в етичному та естетичному вимірах. Проаналізовано його критику морального релятивізму та утилітаризму, обґрунтування етики обов'язку, традиції та любові до ближнього. Розглянуто концепцію краси як об'єктивної цінності, її нормативну силу та взаємозв'язок із моральністю. Висвітлено критику модернізму й постмодерну в мистецтві, а також значення естетичного виховання для формування чеснот і культурної тяглості. Визначено актуальність філософії Скрутона для сучасного суспільства в умовах духовних та культурних викликів.*

***Ключові слова:** Роджер Скрутон, практична філософія, етика обов'язку, краса, мораль, естетика, консерватизм.*

Вступ. Роджер Скрутон (1944–2020) – один із найвпливовіших консервативних філософів сучасності, чия практична філософія поєднує етичні та естетичні пошуки. Актуальність звернення до ідей Скрутона зумовлена кризою морального релятивізму і вседозволеності, що панують у ліберальній культурі початку ХХІ століття. Він гостро критикує лібералізм за абсолютизацію автономії та розрив із традицією. Натомість пропонує філософію обов'язку, любові до ближнього і пошани до краси – як відповідь на духовну кризу сучасного світу.

Етичний вимір. Скрутон наголошує на обов'язку як ключовій етичній категорії, критикуючи утилітаризм і моральний релятивізм. Його етика побудована на ідеї вкоріненості особи в традиції та спільноті, що формує чесноти. Він вважає мораль неможливою без любові до ближнього,

відповідальності та повагою до спадку. Критикує спрощене тлумачення прав людини без прив'язки до обов'язків. Право, на його думку, виростає з обов'язку перед спільнотою.

Естетичний вимір. Скрутон вважає красу об'єктивною цінністю, що має нормативну силу. Він заперечує суб'єктивізм і релятивізм у мистецтві, підкреслює роль краси у формуванні моральної особистості. Різко критикує модернізм та постмодернізм у мистецтві, які, на його думку, ведуть до руйнування морального порядку. Мистецтво, архітектура, музика – для Скрутона не лише естетичні, але й етичні явища, що формують суспільство.

Взаємозв'язок етики та естетики. У практичній філософії Скрутона етичне та естетичне переплетені. Краса сприяє вихованню доброчесності, шанобливого ставлення до світу, формує емпатію. Потворне в мистецтві, навпаки, притуплює моральне чуття. Скрутон наголошує: без культури краси занепадає мораль, а без моралі краса втрачає значення. Тому він виступає за естетичне виховання як інструмент відновлення культурної тяглості.

Критика та актуальність. Філософія Скрутона зазнавала критики за консерватизм, елітарність, іноді – за суперечливі судження щодо мультикультуралізму. Втім, вона має значний потенціал для сучасності: пропонує ціннісні орієнтири в добу релятивізму, нагадує про значення обов'язку, краси, національної ідентичності. Особливо актуальна для суспільств, які переживають культурні виклики, як-от Україна в умовах війни та трансформації.

Висновок. Практична філософія Скрутона пропонує цілісне бачення людини – як моральної та естетичної істоти. Вона відновлює значення понять обов'язку, краси, чесноти, кидає виклик постмодерній байдужості. Його ідеї – не лише академічні, але й життєві, здатні надихати на збереження духовної спадщини, моральної відповідальності й культурної гідності.

Список використаних джерел

1. Mahoney D. *Scrutonian Conservatism Reconsidered* // Law & Liberty, 01.01.2025. URL: <https://lawliberty.org/forum/scrutonian-conservatism-reconsidered/> (дата звернення: 05.05.2025).
2. Malik K. *The uncomfortable truths about Roger Scruton's conservatism* // The Guardian, 18.01.2020. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/18/the-uncomfortable-truths-about-roger-scruton-conservatism> (дата звернення: 05.05.2025).

3. Скрутон Р. *Консерватизм. Запрошення до великої традиції* / пер. з англ. Катерина Діса. – К.: Наш Формат, 2022. – 178 с.

4. Scruton R. *Beauty*. Oxford: Oxford University Press, 2009. – 240 p.

5. Shoval R. *Art and Politics in Roger Scruton's Conservative Philosophy* // Public Discourse, 24.09.2023. URL: <https://www.thepublicdiscourse.com/2023/09/91086/> (дата звернення: 05.05.2025).

Roger Scruton's Practical Philosophy: Ethical and Aesthetic Dimensions

Abstract. *Researched is Roger Scruton's practical philosophy in its ethical and aesthetic dimensions. Analyzed are his critique of moral relativism and utilitarianism, his grounding of an ethics of duty, tradition, and love of neighbor. Examined is the concept of beauty as an objective value with normative power and its interrelation with morality. Highlighted is his criticism of modernism and postmodernism in art, as well as the significance of aesthetic education for the cultivation of virtues and cultural continuity. Defined is the relevance of Scruton's philosophy for contemporary society in the face of spiritual and cultural challenges.*

Keywords: *Roger Scruton, practical philosophy, ethics of duty, beauty, morality, aesthetics, conservatism.*